

*Dr Dragiša S. Drakić, redovni profesor
Univerzitet u Novom Sadu
Pravni fakultet u Novom Sadu
D.Drakic@pf.uns.ac.rs*

*Dr Ivan D. Milić, asistent sa doktoratom
Univerzitet u Novom Sadu
Pravni fakultet u Novom Sadu
I.Milic@pf.uns.ac.rs*

O POJEDINIM MATERIJALNIM, PROCESNIM I IZVRŠNIM ASPEKTIMA USLOVNOG OTPUSTA*

Sažetak: Ufokusu ovog rada su neke dileme u vezi sa uslovnim otpustom osuđenih lica. Reč je o spornim materijalnim, procesnim i izvršnim pitanjima uslovnog otpuštanja osuđenika koja postoje u našim aktuelnim propisima. Pažljivom analizom propisa u radu se ukazuju na određene nelogičnosti i kontradiktornosti u vezi sa uslovnim otpustom.

Predmet pažnje autora jeste uslovno otpuštanje osuđenih lica koja kaznu zatvora izdržavaju u kaznenom zavodu, ali i u prostorijama u kojima stanuju. Jedan deo rad posvećena je pojedinim pitanjima sudskog postupka u kojem se odlučuje o uslovnom otpustu. Određena pažnja posvećena je i samoj proceduru u kaznenom zavodu, kao i izvršenju uslovnog otpust.

U radu se između ostalog ukazuje i na to ko se ne može uslovno otpustiti iz kaznenog zavoda, kada osuđeni stiče pravo na podnošenje molbe, ko se poziva na ročište za uslovni otpust, da li se osuđeni može uslovno otpustiti kada izdrži tačno 2/3 izrečene kazne, kao i o modelima uslovnog otpusta.

Ključne reči: uslovni otpust, kućni zatvor, doživotni zatvor, izveštaj, ročište.

* Rad je nastao kao rezultat rada na Projektu „Pravna tradicija i novi pravni izazovi“, čiji nosilac je Pravni fakultet u Novom Sadu, Univerzitet u Novom Sadu. Rad je prezentovan na Međunarodnoj naučnoj konferenciji Pravna tradicija i novi pravni izazovi, održanoj 03. i 04.10.2019. godine na Pravnom fakultetu Univerziteta u Novom Sadu.

UVOD

Način da osuđeno lice „legalno“ napusti kazneni zavod pre izdržane kazne zatvora, ali uz mogućnost da se vrati na izdržavanje ostatka izrečene kazne, jeste putem dobijanja uslovnog otpusta.¹ Pravna priroda uslovnog otpusta je sporna. Norme o uslovnom otpustu nalaze kao u materijalnim, procesnim i izvršnim propisima. U našim aktuelnim propisima u kojima se sadržana odredbe o uslovnom otpustu nalaze se odredene nejasnoće, kao i kontradiktornosti.² Dva propisa isto pravno pitanje uređuju na različite načine. U našem krivičnom pravu možemo razlikovati tri režima povodom instituta uslovnog otpusta: a) Obavezni (mandatorni) uslovni otpust, b) Fakultativni (diskrecioni) uslovni otpust i v) zabrana uslovnog otpusta.³ Smatra se da je obavezni uslovni otpust propisan u članu 46 stavu prvom stavu Krivičnog zakonika.⁴ Fakultativni uslovni otpust, takođe, je

¹ Začetke ovog instituta nalazimo u praksi koja je u nekim državama uspostavljena još u vreme nastanka kazne zatvora kao krivične sankcije. Đorđe Ignjatović, Uslovni otpust – pravna i penološka analiza, *Anali Pravnog fakulteta u Beogradu*, br. 1/2016, 33.

² Prema podacima Uprave u 2012. godini uslovno je otpušteno 600 lica (8,14% od ukupno puštenih sa izvršenja kazne zatvora te godine), dok je 2013. godine uslovno otpušteno 1082 osuđenika (16,25% od ukupnog broja otpuštenih), 2014. godine 20,6% (1230 lica), a 2015. godine 1581 osuđenika što je 26,4 % od ukupnog broja otpuštenih sa izvršenja kazne zatvora. Izvor: Strategija za smanjenje preopterećenosti smeštajnih kapaciteta u zavodima za izvršenje krivičnih sankcija u Republici Srbiji do 2020. godine, *Službeni glasnik RS*, br. 43/2017. U literaturi se smatra da uslovni otpust ima široku primenu. Sergej Aleksandrovič IOrkov, Nekotorye voprosy resocializacii uslovo-dosročno osvoboždennyih, *Sbornik materialov Vserossijskoy naučno-praktičeskoy konferencii*, Kirov, 2017, 89.

³ Detaljno vid. Emir Ćorović, *Sistem krivičnih sankcija Republike Srbije*, Novi Pazar, 2015, 102. O uslovnom otpustu vid. Zoran Stojanović, *Krivično pravo – Opšti deo*, Beograd, 2009, 258-260; Zoran Stojanović, *Komentar Krivičnog zakonika*, Beograd, 2009, 189-191; Ljubiša Lazarević, *Komentar Krivičnog zakonika*, Beograd, 2006, 169-171.

⁴ Krivični zakonik, *Službeni glasnik RS*, br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016. (u daljem tekstu i: KZ). Osuđenog koji je izdržao dve trećine kazne zatvora sud će uslovno otpustiti sa izdržavanja kazne, ako se u toku izdržavanja kazne tako popravio da se može sa osnovom očekivati da će se na slobodi dobro vladati, a naročito da do isteka vremena za koje je izrečena kazna ne učini novo krivično delo. Pri oceni da li će se osuđeni uslovno otpustiti uzeće se u obzir njegovo vladanje za vreme izdržavanja kazne, izvršavanje radnih obaveza, s obzirom na njegovu radnu sposobnost, kao i druge okolnosti koje ukazuju da osuđeni dok traje uslovni otpust neće izvršiti novo krivično delo. Ne može se uslovno otpustiti osuđeni koji je tokom izdržavanja kazne dva puta kažnjavan za teže disciplinske prestupe i kome su oduzete dodeljene pogodnosti čl. 46 st. KZ. Smatra se da je ovde reč o obaveznom uslovnom otpustu jer se propisano da „sud će uslovno otpustiti“. Mada, sudu se i u ovom slučaju daje mogućnost da proceni buduće ponašanje osuđenika, te se navodi i šta se uzima u obzir. U nekim državama nije nužno da svaki osuđenik provede dve trećine kazne u kaznenom zavodu, već to vreme zavisi od vrste učinjenog krivičnog dela. Vid. Statya 79. Ugolovnyj kodeks Rossijskoj Federacii, ot 13.06.1996 N 63-FZ (red. ot 23.04.2019).

propisan drugim stavom člana 46 Krivičnog zakonika.⁵ Zabrana uslovnog otpuštanja propisana je Zakonom o posebnim merama za sprečavanje vršenja krivičnih dela protiv polne slobode prema maloletnim licima.⁶

Postupak za uslovno otpuštanje uređuje se Zakonom o krivičnom postupku.⁷ Reč je o postupku koji nikako nije obavezan, već fakultativan. Da li će postupak biti pokrenut ili ne zavisi od volje osuđenog lica. Iako bi po logici stvari ZKP trebao da uređuje samo postupak „proceduru“ u kojoj se odlučuje o uslovnom otpustu, u njemu se propisuju i posebne okolnosti od kojih treba da zavisi da li će se osuđeni uslovno otpustiti ili neće.⁸ Nepotrebno je i neopravdano da i ZKP propisuje koje okolnosti sud treba da naročito uzme u obzir prilikom odlučivanja o molbi osuđenika, jer KZ propisuju uslove.

Nemerljiv značaj prilikom donošenje odluke o uslovnom otpustu ima izveštaj o vladanju osuđenika. Izveštaj o vladanju osuđenika sačinjava se u kaznenom zavodu od strane zatvorskih vlasti. Zakon o izvršenju krivičnih sankcija⁹ sadrži odredbe o izveštaju o ponašanju osuđenika za vreme izdržavanja kazne zatvora.¹⁰ Još jedan zakon sadrži odredbe o uslovnom otpustu. Radi se o Zakonu o izvršenju vanzavodskih sankcija i mera,¹¹ u kojem se nalaze odredbe o izvršenju uslovnog otpusta.

1. KO SE NE MOŽE USLOVNO OTPUSTITI IZ KAZNENOG ZAVODA PO REŠENJU KRIVIČNOG ZAKONIKA?

Osuđeno lice za vreme izdržavanja kazne zatvora u kaznom zavodu ima određena prava i obaveze. Ukoliko osuđeni prekrši *zatvorska pravila*, čini disciplinski prestup. Protiv takvog osuđenika biće sproveden disciplinski postupak i uko-

⁵ Zakonodavac je izdvojio određena krivična dela, te je propisao da „sud može uslovno otpustiti“ ukoliko su ispunjeni uslovi.

⁶ Zakon o posebnim merama za sprečavanje vršenja krivičnih dela protiv polne slobode prema maloletnim licima, *Službeni glasnik RS*, br. 32/2013. (u daljem tekstu i ZPM). Uslovni otpust predstavlja meru kojom se vrši individualizacija kazne i ostvaruje resocijalizacija osuđenog uz njegovo lično i aktivno učešće. Borislav Petrović, Amila Ferhatović, *Zbornik radova srpskog udruženja za krivičnopravnu teoriju i praksu – 2011*, 298.

⁷ Zakonik o krivičnom postupku, *Službeni glasnik RS*, br. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014. (u daljem tekstu i: ZKP).

⁸ Veće će odmah po okončanju ročišta doneti rešenje kojim odbija ili usvaja molbu za puštanje na uslovni otpust, *pri čemu će posebno imati u vidu procenu rizika osuđenog, uspešnost u izvršavanju programa postupanja, raniju osuđivanost, životne okolnosti i očekivano delovanje uslovnog otpusta na osuđenog*. Čl. 567 st. 1 ZKP.

⁹ Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, *Službeni glasnik RS*, br. 55/2014. (u daljem tekstu i: ZIKS).

¹⁰ Tako i u drugim državama. Vid. Статья 78. Уголовно-исполнительный кодекс Российской Федерации, от 08.01.1997 N 1-FZ (ред. от 27.12.2018) (с изм. и доп., вступ. в силу с 08.01.2019).

¹¹ Zakonom o izvršenju vanzavodskih sankcija i mera, *Službeni glasnik RS*, br. 55/2014, i 87/2018.

liko se utvrdi postojanje disciplinskog prestupa i odgovornosti osuđenog, istom će se izreći disciplinska mera. Disciplinski prestupi su propisani Zakonom o izvršenju krivičnih sankcija, i dele se na teže i lakše. Činjenje disciplinskog prestupa ukazuje na to da se osuđeni ne vlada po zatvorskim propisima, što na određeni način¹² može da dovede do zaključka da se osuđeni nije resocijalizovao tj. da nije postignuta svrha kažnjavanja.¹³ Prema rešenju Krivičnog zakonika, ne može se uslovno otpustiti osuđeni koji je tokom izdržavanja kazne dva puta kažnjavan za teže *disciplinske prestupe* i kome su oduzete dodeljene pogodnosti. Ovakvo rešenje je propisano Zakonom o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2016. godine,¹⁴ jer po ranijem rešenju KZ, u pogledu uslovnog otpuštanja, nije se pravila razlika između težih i lakših disciplinskih prestupa.

Sve do 2016. godine KZ je zabranjivao otpuštanje osuđenog koji je tokom izdržavanja kazne dva puta kažnjavan za *disciplinske prestupe (bilo lakše ili teže)* i kome su oduzete dodeljene pogodnosti. Smatramo da je aktuelno rešenje prihvatljivo, jer ono pravi distinkciju između težih i lakših disciplinskih prestupa, te zabranjuje uslovno otpuštanje samo u slučaju težih.¹⁵

Svako osuđeno lice koje je disciplinski kažnjeno upisuje se *evidenciju disciplinskih mera*. Evidencija se vodi u samom kaznenom zavodu u kojem osuđenik izdržava kazna, i sadrži: ime i prezime osuđenog lica, podatke o izvršenom disciplinskom prestupu, podatke o izrečenoj disciplinskoj meri i napomenu.¹⁶ Iz ove evidencije osuđeno lice se briše nakon proteka određenog vremenskog perioda. Ukoliko je osuđeni kažnen zbog težeg *disciplinskog prestupa*, briše se iz evidencije ako mu ne bude izrečena nova disciplinska mera u roku od tri godine od dana izrečene disciplinske mere.¹⁷ Samo ako je osuđeni upisan¹⁸ u evidenciju zbog dva učinjena disciplinska prestupa ne može se uslovno otpustiti.

¹² Namerno kažemo na određen način, jer imamo u vidu činjenice šta sve predstavlja disciplinski prestup i kako se istina utvrđuje u disciplinskom postupku. O tome vid. Dragiša Drakić, Ivan Milić, Utvrđivanje istine u disciplinskom postupku koji se vodi protiv osuđenog za vreme izdržavanja kazne zatvora, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 2/2016, 475-491; Ivan Milić, Darko Dimovski, Kažnjavanje osuđenih lica – disciplinske mere, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 1/2016, 219-231.

¹³ Samo ako je postignuta svrha kažnjavanja treba dati uslovni otpust. Иља Владимираш Нумов, Елена Аркадьевна Кусакина, Подготовка осужденных к ресоциализации и применение воспитательного воздействия при организации осужденных к освобождению, *Sbornik materialov Vserossijskoj naučno-praktičeskoj konferencii*, Киров, 2017, 116.

¹⁴ Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika, *Sl. glasnik RS*, br. 94/2016.

¹⁵ Uslovni otpust je krivičnopravna mera koja je isključivo specijalno-preventivnog karaktera (...). Zoran Stojanović, Dragana Kolarić, Nova rešenja u Krivičnom zakoniku Republike Srbije, *Bezbednost*, 3/2012, 12.

¹⁶ Čl. 176 ZIKS.

¹⁷ Čl. 175 ZIKS.

¹⁸ Moguća je i situacija da postoje uslovi za brisanje iz evidencije, ali da do brisanja nije došlo iz različitih razloga.

2. SUPLETORNI ZATVOR I USLOVNO OTPUŠTANJE OSUĐENIKA?

U kaznenim zavodima u Republici nalazi se i određen broj osuđenih lica na izdržavanje tzv., supletornog zatvor. Reč je o osuđenim licima kojima je u krivičnom postupku izrečena novčana kazna, a koju iz različitih razloga nisu platila, te im je zamenjena za kaznu zatvora. Prema KZ novčana kazna se zamenuju za kaznu zatvora, tako što će za svakih započetih hiljadu dinara novčane kazne odrediti jedan dan kazne zatvora. Supletorni zatvor može da traje šest meseci, a izuzetno i jednu godinu.¹⁹ U vezi sa supletornim zatvorom, postavlja se pitanje da li i ova osuđena lica imaju pravo na uslovni otpust? Čini se opravdanim, prema važećem KZ, da uslovno može da se otpusti samo lice koje je *osuđeno* na kaznu zatvora, ali ne i osuđeni koje se nalaz na izdržavanju supletornog zatvora. Supletorni zatvor predstavlja zamenu za neplaćenu novčanu kaznu koja je izrečena u krivičnom postupku. Osuđeno lice je imalo mogućnost da plati izrečenu novčanu kazne, te da na taj način *izbegne* supletorni zatvor. Supletorni zatvor se ne *izriče*, već predstavlja *zamenu za izrečenu novčanu kaznu*.²⁰

Prema Zakonu o izvršenju krivičnih sankcija, svrha izvršenja *kazne zatvora* je da osuđeni tokom izvršenja kazne, primenom odgovarajućih programa postupanja, usvoji društveno prihvatljive vrednosti u cilju lakšeg uključivanja u uslove života posle izvršenja kazne kako ubuduće ne bi činio krivična dela. Sa druge strane, svrha izvršenja supletornog zatvora, čini se, da se ne može poistovetiti sa svrhom izvršenja kazne zatvora. Naime, *svrha kažnjanja učinjoca krivičnog dela* je ostvarena prilikom izricanja *novčane kazne*, dok je njena zamena za kaznu zatvora samo *posledica* njenog neplaćanja.

Osim toga, osuđenom licu može i da se *obustavi* izvršenje supletornog zatvora, pod uslovima koji se propisuju Krivičnim zakonikom. Ako osuđeni plati samo deo novčane kazne, sud će ostatak kazne srazmerno zameniti kaznom zatvora, a ako osuđeni isplati ostatak novčane kazne, izvršenje kazne zatvora će *obustaviti*.

¹⁹ Ako je izrečena novčana kazna u iznosu većem od sedamsto hiljada dinara, kazna zatvora ne može biti duža od jedne godine. Vid. čl. 51 KZ.

²⁰ *Iz sudske prakse:* Nije dozvoljen uslovni otpust sa izdržavanja kazne zatvora koja se izdržava po rešenju kojim je neplaćena novčana kazna zamenjena kaznom zatvora. (*Rešenje Opštinskog suda u Aleksincu Kuo. 36/08 i Rešenje Okružnog suda u Nišu Kž. br. 1110/08*) – *Bilten Okružnog suda u Nišu br. 28/2008, Intermex, Beograd, autor sentence: predsednik Okružnog suda u Nišu Dr Danilo Nikolić*. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

3. USLOVNO OTPUŠTANJE OSUĐENIH KOJI KAZNU ZATVORA IZDRŽAVAJU U PROSTORIJAMA U KOJIMA STANUJU

Sve do 2009. godine kazna zatvora koja je izrečena osuđenom moral je da se izvršava u kaznenom zavodu. Izmenama i dopunama Krivičnog zakonika od 2009. godine uvodi se mogućnost da se kazna zatvora koja je izrečena u *krivičnom postupku*²¹ izvršava u prostorijama u kojima osuđeni stanuje. U vezi sa predmetom našeg interesovanja, postavlja se pitanje da li i osuđeno lice koje kaznu zatvora izdržava na ovakav način ima pravo na uslovni otpust? Možda se čini da bi uslovno otpuštanje osuđenog koji kaznu zatvora izdržava na način da ne napušta prostorije u kojima stanuje bilo suvišno, jer je osuđenom na takav način sasvim dovoljno kazna individualizovana. Međutim, osuđeno lice koje kaznu izdržava na ovakav način ima određena prava ali i obaveze, koje se razlikuju pre svega od činjenice da li se kazna zatvora izvršava uz primenu elektronskog nadzorom ili ne. Osuđenom licu mogu da se dodele određena prava za vreme izdržavanja kazne zatvora, koja se pre svega ogledaju u mogućnosti izlaska iz stana i mimo dva časa dnevno.²² Za vreme izdržavanja kazne zatvora osuđeni može da se dobro vlada, te da je zaista potrebno da se uslovno otpusti.²³

²¹ Interesantno je napomenuti da kazna zatvora koja je izrečena u *prekršajnom postupku* ne može da se izvršava u prostorijama u kojima prekršajno kažnjeno lice stanju. U poređenju sa kaznom zatvora koja je propisana Krivičnim zakonom, kazna zatvora za prekršaj je kratka. Branislav Ristivojević, Ivan Milić, *Osnovi prekršajnog prava*, Novi Sad, 2018, 63. Tako da je u pojedinim slučajevima odgovornost za prekršaj stroža od krivične odgovornosti. O tome vid. Ivan Milić, Da li je krivično delo uvek najteže kazneno delo? (I deo), *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 3/2016, 937-955; Ivan Milić, Da li je krivično delo uvek najteže kazneno delo? (II deo), *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 3/2017, 405-415.

²² Osuđeni kome je *određen kućni zatvor* ne sme napuštati prostorije u kojima stanuje, osim u slučajevima predviđenim Zakonom o izvršenju vanzavodskih sankcija i mera. Osuđeni ima pravo na boravak van prostorija u kojima stanuje u trajanju od najviše dva časa dnevno u periodu od 7 do 17 časova. Direktor Uprave, na obrazloženi predlog Poverenika, doneće odluku o oduzimanju ovog ako se utvrdi da je došlo do zloupotrebe tog prava.

²³ Međutim, ukoliko se osuđeno lice ne vlada *dobro*, ukoliko prekrši pravila koja za njega važe za vreme trajanja kazne, izmeniče se i sam na čin izvršenja kazne zatvora – osuđeni će se uputiti da ostatak kazne zatvora izdrži u kazneni zavod.

Iz sudske prakse: Osuđenog koji izdržava kaznu zatvora u prostorijama u kojima stanuje uz primenu mera elektronskog nadzora, sud može uslovno otpustiti ako je izdržao dve trećine izrečene kazne i ako se iz izveštaja Uprave za izvršenje krivičnih sankcija, Odjeljenje za tretman i alternativne sankcije nesumnjivo utvrđuje da je postignuta svrha kažnjavanja. Rešenje Osnovnog suda u Kraljevu Kuo. 21/11 od 20.05.2011. i rešenje Apelacionog suda u Kragujevcu Kž.2-632/11 od 01.06.2011.) – Bilten Višeg suda u Kraljevu, broj 3/2011, Intermex, Beograd, Autor sentence: Dragan Jovanović, sudijski pomoćnik Osnovnog suda u Kraljevu. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019. Takode i osuđeni koje se nalazi na izdržavanju kazne zatvora kada je presuda doneta po osnovu sporazuma o priznanju krivičnog dela može da

4. USLOVNO (NE)OTPUŠTANJE OSUĐENIH ZBOG KRIVIČNOG DELA PROTIV POLNE SLOBODE PREMA MALOLETNIM LICIMA?

Godine 2013. donet je Zakon o posebnim merama za sprečavanje vršenja krivičnih dela protiv polne slobode prema maloletnim licima. Ovim Zakonom uvode se određena odstupanja u odnosu na Krivični zakonik, koja se na primer odnose na zabranu ublažavanje kazne, vođenje posebne evidencije, pravne posledice osude i dr. U vezi sa našim predmetom interesovanja, uslovnim otpustom, ovaj Zakon sadrži i pravila o uslovnom otpustu. Lice osuđeno na kaznu zatvora za krivično delo na koje se primenjuje ovaj Zakon²⁴ *ne može* se uslovno otpustiti. Zakonsko rešenje je eksplisitno, ni pod kojim uslovima se osuđeno lice ne može uslovno otpustiti. U vezi sa ovakvim zakonskim rešenjem postavlja se pitanje svrhe izvršenje kazne zatvora i ponašanja osuđenog lica za vreme izdržavanja kazne zatvora. Uslovni otpust o kojem *mašta* svaki osuđenik, ova kategorija osuđenika nikada ne može dobiti.

5. PODNOŠENJE MOLBE ZA USLOVNI OTPUST

Uslovni otpust je *pravo* osuđenika, ali ne i njegova *obaveza*. Postupak za puštanje na uslovi otpust može da pokrene samo osuđeni ili njegov branilac²⁵. Ne

se uslovno otpusti. *Iz sudske prakse*: Molba za puštanje na uslovni otpust može se podneti i u slučaju kada je presuda doneta na osnovu sporazuma o priznanju krivičnog dela. (*Rešenje Apelacionog suda u Beogradu Kž2 Po1 br. 212/12 od 22. maja 2012. i rešenje Višeg suda u Beogradu – Posebnog odjeljenja SPK Po1 br. 12/12 – Kuo Po1 27/12 od 10. maja 2012. godine*) – Bilten Višeg suda u Beogradu, broj 84, Intermex, Beograd, Priredili: Mr Aleksandar Trešnjev, sudija i Bojana Stanković, viši sudske saradnik. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

²⁴ Ovaj Zakon se primenjuje na učinioce koji su prema maloletnim licima izvršili tačno određena krivična dela. Vid. čl. 3 Zakona.

²⁵ *Iz sudske prakse*: Postupak za puštanje osuđenog na uslovni otpust sa izdržavanja kazne zatvora, može se pokrenuti ne samo podnošenjem molbe osuđenog, kako je to predviđeno odredbama iz člana 522. stav 1. ZKP, već i podnošenjem molbe branionca osuđenog, s obzirom da je odredbama iz člana 76. ZKP, branilac ovlašćen da u korist okrivljenog preduzima sve radnje koje može preduzeti okrivljeni. (*Rešenje Apelacionog suda u Beogradu Kž2 1198/11 od 13. aprila 2011. i rešenje Prvog osnovnog suda u Beogradu K. 1059/11* – Bilten Apelacionog suda u Beogradu, broj 3/2011, Intermex, Beograd, Autor sentence: Nebojša Pavlović, viši sudske saradnik Apelacionog suda u Beogradu. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019).

Iz sudske prakse: Branioncu koji je vršio funkciju odbrane kao izabranom branioncu do pravносnažnog okončanja krivičnog postupka nije potrebno posebno punomoćiće da u istom predmetu pokrene postupak za uslovni otpust. (...). (*Rešenje Osnovnog suda u Jagodini Kuo-7/18 od 28.03.2018. godine i rešenje Apelacionog suda u Kragujevcu KŽuo-75/18 od 17.04.2018. godine*) – Bilten Apelacionog suda u Kragujevcu, broj 1/2018, Intermex, Beograd, Sentencu priredila:

postoji mogućnost da se postupak pokrene po *službenoj dužnosti*. Postupak se pokreće podnošenjem *molbe* za uslovni otpust. Kao što je rečeno, prema KZ osuđeni ima pravo na uslovni otpust kada izdrži dve trećine izrečene kazne. S druge strane, prema ZKP osuđeni ima pravo da podnese molbu za uslovni otpust *tek* kada izdrži dve trećine kazne zatvora. Ovakvo rešenje vodi ka zaključku da osuđeni nikada ne može da se uslovno otpusti onog dana kada je izdržao *tačno* dve trećine kazne zatvora (kako propisuje KZ), već će to uvek biti duži vremenski period. Koliko će biti to biti duži period zavisi od toga koliko bude trajao *postupak* za uslovno otpuštanje, kao i sama procedura u kaznenom zavodu.

6. IZVEŠTAJ O VLADANJU OSUĐENIKA

Ponašanje osuđenih lica za vreme izdržavanje kazne zatvora ima nemerljiv značaj prilikom odlučivanja o molbi za uslovni otpust. Preciznije, osuđeni se može se uslovno otpustiti samo ako se u toku izdržavanja kazne zatvora popravio.²⁶ Imajući u vidu činjenicu da *sud* odlučuje o uslovnom otpustu, i to na ročištu na kojem osuđeni *po pravilu* nije prisutan, logično pitanje koje se postavlja jeste na osnovu kojih *dokaza* sud može da utvrdi da li je opravdano ili nije opravdano da dozvoli uslovno otpuštanje osuđenika. Život u zatvoru uređen je strogim pravilima, i to kako zakonima tako i podzakonskim aktima, ali i odlukama zatvorskih vlasti. Zatvorske vlasti stalno nadziru i kontrolišu osuđenika za vreme dok se nalazi u kaznenom zavodu. Ponašanje osuđenika u kaznenom zavodu se stalno vrednuje i ono utiče na individualizaciju kazne u toku izvršenja. Osuđenik se konstantno „ocenjuje“, a sve to utiče na njegovo napredovanje ili nazadovanje.

S obzirom na to, da osuđenik izdržava kaznu zatvora u kaznenom zavodu (izuzetno i u prostorijama u kojima stanuje) zatvorske vlasti u kaznenom zavodu u kojem osuđeni izdržava kaznu zatvora su jedini merodavni da „svedoče“²⁷ o ponašanju osuđenog lica. To se čini putem izveštaja,²⁸ izuzetno i putem predstav-

Nevena Marković, *sudijski pomoćnik Apelacionog suda u Kragujevcu*. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

²⁶ Vid. čl. 46 KZ.

²⁷ O problemima ocenjivanja osuđenih lica u kontekstu dobijanja uslovnog otpusta vid. Aleksandr Nikolaevič Balamut, Актуальные вопросы системы оценивания степени готовности осужденных с пожизненными сроками отбывания наказания к условно-досрочному освобождению, Сборник материалов Всероссийской научно-практической конференции, Kirov, 2017, 138-139.

²⁸ Procenu karakteristika osuđenih i rizika recidivizma vrše stručnjaci zaposleni u zatvorima, na osnovu molbe za dodelu uslovnog otpusta. Goran Jovanić, Vera Petrović, Uslovno otpuštanje u praksi okružnog zatvora i nadležnih sudova, Specijalna edukacija i rehabilitacija (Beograd), br. 1/2017, 69. Kako precizira ZIKS (čl. 47 st. 2): zavod je dužan da sudu u svom izveštaju da i mišljenje

nika zavoda. Sudsko veće sudi osuđenom licu (odlučuju o uslovnom otpustu)²⁹, koji nije prisutan u sudnici (na ročištu). Svakako je moguće da pojedini član sudskog veća ima od ranije saznanja o osuđenom licu, jer je možda reč o povratniku, ali to ne sme da bude kriterijum za donošenje odluke od uslovnom otpustu. Svakako ako je član sudskog veća već postupao po predmetu on mora biti izuzet iz predmeta.³⁰ Izveštaj iz kaznenog zavoda treba da bude sačinjen objektivno, da zaista prikaže pravu sliku o osuđeniku. Imajući u vidu značaj izveštaja pred sudom, kao i sve druge pojedinosti u vezi sa postupkom za uslovni otpust čini se da zatvorske vlasti, iako formalno ne odlučuju o uslovnom otpustu, imaju možda i *presudan* uticaj na donošenje odluku o uslovnom otpustu. Zato se može zaključiti da je nadležnost za uslovno otpuštanje osuđenika podeljena između suda i za-

o stepenu ispunjenosti programa postupanja i opravdanosti uslovnog otpusta. U vezi sa sadržajem izveštaja iz kaznenog zavoda i ZKP propisuje šta on mora da sadrži: (...) veće će zatražiti izveštaj od zavoda u kojem osuđeni izdržava kaznu zatvora o njegovom vladanju i drugim okolnostima koje pokazuju da li je postignuta svrha kažnjavanja, kao i izveštaj poverenika iz organa uprave nadležnog za izvršenje krivičnih sankcija (čl. 564 st. 2). Nije teško doći do zaključka da ZIKS i ZKP jednu pravo pitanje (sadržaj izveštaja) uređuju na različite načine. Iako to nije slučaj sa svim zemljama u kojima je krivičnopravni ekspanzionizam došao do izražaja, u Srbiji se primećuje i izrazito nemaran odnos i prema „zanatskom“ delu posla, tj. prema pisanoj norme i poštovanju pravila legislativne tehnike, što stvara i suštinske probleme. Zoran Stojanović, Krivično pravo u doba krize, *Branič*, br. 1-2. 2011, 40.

Vid. Krivično odelenje – pitanja i odgovori – Krivični zakonik – Uslovni otpust (član 46. KZ). 71. Šta mora da sadrži izveštaj KPZ u postupku po molbi za uslovni otpust? Da li je potrebno da se KPZ decidirano izjasni da li je ostvarena svrha kažnjava (član 46. KZ)? Odgovor: Zavod za izvršenje kazne zatvora se u izveštaju o vladanju i ponašanju osudenog za vreme izdržavanja kazne, ne mora decidno izjašnjavati o tome da li je u odnosu na to lice postignuta svrha kažnjavanja s obzirom da je to predmet ocene suda koji odlučuje o uslovnom otpustu ali je neophodno da sadrži podatke o njegovom vladanju, radnom angažovanju i drugim okolnostima na osnovu kojih podataka sud može oceniti da li su ostvareni uslovi iz člana 46. stav 1. KZ. (*Tekst odgovora utvrđen je na sednici Krivičnog odelenja Vrhovnog kasacionog suda 15.4.2014. godine*) – *Bilten Vrhovnog kasacionog suda, broj 1/2015, Intermex, Beograd*. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

²⁹ Najdiskutabilnije pitanje vezano za uslovni otpust jeste pitanje organa koji odlučuje o uslovnom otpustu. Darko Radulović, *Kratkotrajna kazna lišenja slobode i njene alternative*, Podgorica, 2008, 172. (doktorska disertacija).

³⁰ Vid. Krivično odelenje – pitanja i odgovori – Izuzeće – Uslovni otpust – odlučivanje o puštanju i izuzeće ranije postupajućeg sudsije u predmetu. 6.4. Član 563. ZKP-uslovni otpust, kod primene ovog člana sporno je da li može biti predsednik ili član veća sudija koji je postupao po predmetu ili je vodio istragu? Odgovor: Ranije postupanje sudije u predmetu predstavlja razlog za njegovo obavezno izuzeće prilikom odlučivanja o puštanju na uslovni otpust a na osnovu odredbe člana 37. stav 1. tačka 4) ZKP. (U ovom smislu i odluka Vrhovnog kasacionog suda Kzz 203/10 od 26.01.2011. godine.) (*Tekst odgovora utvrđen je na sednici Krivičnog odelenja Vrhovnog kasacionog suda 4.4.2014. godine*) – *Bilten Vrhovnog kasacionog suda, broj 1/2015, Intermex, Beograd*. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

tvorski vlasti.³¹ Retko kada će se desiti da je izveštaj o osuđeniku pozitivan³², a da sud ne usvoji molbu za uslovni otpust, kao i da je izveštaj negativan a da sud usvoji molbu osuđenika. Osim toga, predstavnik zavoda, ukoliko je prisutan na ročište za uslovni otpust je „glavni svedok“ ponašanja osuđenika u kaznenom zavodu.

U vezi sa *vremenom* koje protekne od dana podnošenja molbe za uslovni otpust do dana otpuštanja osuđenika iz kaznenog zavoda, značajan je i izveštaj o ponašanju osuđenika. Reč je o tome da osuđeni podnosi molbu kada je izdržao dve trećine izrečene kazne zatvora, koju podnosi preko zavoda.³³ Da bi molba osuđenika bila dostavljena sudu, opet, je potrebno određeno vreme. Po prijemu molbe sud će ispitati da li su ispunjeni uslovi za njeno podnošenje, te ukoliko je su zatražiće izveštaj iz kaznenog zavoda. Dakle, sada sud traži od zavoda izveštaj o vladanju osuđenika, i tek kada zahtev stigne u kazni zavod zatvorske vlasti sačinjavaju izveštaj. Nakon što se izveštaj sačini, on se takođe preko zavoda dostavlja sudu, koji nakon dostavljanja zakazuje ročište. Nije teško zaključiti da je za sve ove radnje potrebno određeno vreme. Međutim, ni tu se ne završava problem sa vremenom. Moguće je da izveštaj iz kaznenog zavoda sadrži određenje manjkavosti, ili da ne sadrži one podatke koji su neophodni da bi sud stekao pravu „sliku“ o vladanju osuđenika, što utiče na to da sud ne može da doneše odluku o uslovnom otpustu. U tom slučaju sud će zatražiti *dopunski izveštaj*.³⁴ Jasno je da je i za dobijanje dopunskog izveštaja potrebno određeno vreme.³⁵

³¹ Kada je reč o osuđenom koji izdržava kaznu zatvora u prostorijama u kojima stanuje izveštaj o vladanju osuđenika podnosi onaj organ koji je nadležan za izvršenje kazne. Poslove izvršenja sprovodi organizaciona jedinica nadležna za alternativne sankcije, u okviru Uprave za izvršenje krivičnih sankcija. U okviru Povereničke službe obrazuju se povereničke kancelarije za područje teritorijalne nadležnosti jednog ili više viših sudova. Čl. 3 Zakona o izvršenju vanzavodskih sankcija i mera.

³² O tome šta mora da sadrži izveštaj vid. Nela Krstić, Bratislav Janković, Miljan Krstić, *O uslovnom otpustu iz ugla službenika tretmana, Krivične i prekršajne sankcije i mere: izricanje, izvršenje i uslovni otpust*, Tematski zbornik radova međunarodnog značaja, Palić, 2016, 469-472.

³³ Osuđeni koji izdržava kaznu u kaznenom zavodu nema mogućnost da pošalje bilo koje pismeno sudu, porodici ili drugom organu osim preko zavoda. Međutim, moguće je da osuđeni pošalje molbu za uslovni otpust u izuzetnim slučajevima i neposredno sudu ili preko pošte, i to prilikom korišćena proširenih prava i pogodnosti van zavoda. U slučaju da branilac osuđenog podnosi molbu, podnošenje se ne obavlja preko zavoda.

³⁴ O ovom problemu više vid. Darko Dimovski, Iva Popović, *Uslovni otpust – normativni i praktični aspekt*, *NBP – Žurnal za kriminalistiku i pravo*, br. 2/2017, 56.

³⁵ *Iz sudske prakse:* Prilikom odlučivanja o osnovanosti molbe za puštanje na uslovni otpust eksplisitno se ne uzima u obzir okolnost u pogledu dužine trajanja neizdržanog dela kazne zatvora, a kao što je to prвostepeni sud učinio, sve imajući u vidu da je u konkretnom slučaju već zadovoljen formalni uslov u pogledu dela izdržane kazne zatvora, već je potrebno izvršiti detaljniju ocenu vladanja i ponašanja osuđenog u penalnim uslovima, njegov stav prema izvršenom

7. KO PRISUSTVUJE ROČIŠTU ZA USLOVNI OTPUST?

Predsednik veća *naredbom* određuje dan, čas i mesto održavanja ročišta za odlučivanje o molbi za puštanje na uslovni otpust.³⁶ Kako bi se *ročište* održalo potrebno je i da mu odredena lica prisustvuju.³⁷ ZKP pravi razliku u pogledu nekoliko stvari. Prvo, sudiji se daje diskreciono ovlašćenje u pogledu toga da li će *osuđenog* pozvati da prisustvuje ročištu. Na ročište predsednik veća poziva osuđenog ako *oceni* da je njegovo prisustvo potrebno. U tom slučaju osuđeni koji izdržava kaznu u kaznenom zavodu mora da se *sproveđe* do suda. Imajući u vidi pravila o izvršenju kazne zatvora, tačnije pravila o tome u kojem kaznenom zavodu osuđeni izdržava kaznu zatvora,³⁸ osuđeni *ne mora* da izdržava kaznu zatvora na teritoriji onog suda koji mu je sudio u prvom stepenu, tj. na teritoriji onog suda koji odlučuje o uslovnom otpustu. To znači da je za sprovođenje osuđenika do suda koji odlučuje o uslovnom otpustu potrebo vreme, ali i određena *materijalna* sredstva.³⁹

U pogledu ostalih lica ZKP propisuje ko se poziva na ročište, ali i ko se poziva pod određenim uslovom. Ako osuđenim ima branioca i on će se pozvati. *Javni tužilac* koji postupa pred sudom koji odlučuje o molbi se uvek poziva.

krivičnom delu, a koje sve okolnosti se utvrđuju na osnovu izveštaja ustanove u kojoj osuđeni izdržava kaznu i koji izveštaj mora biti kompletan, a ukoliko isti izveštaj ne sadrži dovoljno podataka o navedenim okolnostima, prvostepeni sud je dužan da zatraži dopunski izveštaj KPZ-a. (...). (*Rešenje Apelacionog suda u Novom Sadu posl. br. Kž. 2 1862/13 od 19.06.2013. godine, kojim je ukinuto rešenje Višeg suda u Novom Sadu posl. br. Kuo. 157/13 od 22.05.2013. godine*) – *Bilten Višeg suda u Novom Sadu, broj 4/2013, Intermex, Beograd, Autor sentence: sudija Svetlana Tomić – Jokić, Viši sud u Novom Sadu*. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

³⁶ Čl. 565 st. 1 ZKP. O postupku za uslovni otpust vid. Milan Škulić, Tatjana Bugarski, *Krivično procesno pravo*, Novi Sad, 2015, 591-592; Momčilo Grubač, *Krivično procesno pravo*, Beograd, 2008, 536; Ranko Sokolović, *Zakonik o krivičnom postupku: praktična primena*, Beograd, 2007, 1368-1370.

³⁷ Ročište za odlučivanje o molbi za puštanje na uslovni otpust, koje se u određenoj meri zasniva na načelu raspravnosti, počinje iznošenjem razloga za uslovni otpust od strane branioca, a u slučaju da je branilac odsutan, ili ako osuđeni nema branioca, predsednik veća ukratko izlaže razloge za podnošenje molbe. Milan Škulić, *Uslovni otpust sa stanovišta krivičnog materijalnog i krivičnog procesnog prava, Krivične i prekršajne sankcije i mere: izričanje, izvršenje i uslovni otpust*, Tematski zbornik radova međunarodnog značaja, Palić, 2016, 379.

³⁸ Propis koji uređuju u kojem kaznenom zavodu osuđeni izdržavaju kaznu za je Pravilnik o upućivanju osuđenih, prekršajno kažnjjenih i pritvorenih lica u zavode za izvršenje krivičnih sankcija, *Sl. glasnik RS, br. 31/2015*.

³⁹ Iako je potrebno vreme i novčana sredstva, smatramo da je prisustvo osuđenog lica važno za donošenje odluke o uslovnom otpustu.

Takođe, ako je izveštaj o vladanju osuđenika pozitivan,⁴⁰ poziva se i *predstavnik* zavoda u kojem osuđeni izdržava kaznu zatvora.⁴¹

8. KADA SE OSUĐENI OTPUŠTA IZ KAZNENOG ZAVODA NAKON ŠTO JE SUD USVOJIO NJEGOVU MOLBU?

Veće koje odlučuje o molbi za uslovni otpust odmah po okončanju ročišta donosi *rešenje* kojim odbija ili usvaja molbu za puštanje na uslovni otpust. Ukoliko je sud doneo rešenje kojim usvaja molbu osuđenog, postavlja se pitanje kada će osuđeni biti uslovno otpušten – kada će *napustiti* kazneni zavod. Da bi se osuđeni, čija je molba za uslovni otpust usvojena, otpustio iz kaznenog zavoda potrebno je da sudska odluka o uslovnom otpustu bude dostavljana kaznenom zavodu u kojem osuđeni izdržava kaznu zatvora. ZKP propisuje da se rešenje o usvajanju ili odbijanju uslovnog otpusta dostavlja i *zavodu* u kojem osuđeni izdržava kaznu, što je sasvim logično. Svakako da je potrebno da prođe određeno vreme kako bi rešenje suda bilo dostavljeno kaznenom zavodu.

Nadalje, i kada rešenje suda (kojim se usvaja molba za uslovno otpuštanje) bude dostavljena u kazneni zavod, opet, je potrebno da prođe određeno vreme kako bi osuđenik bio otpušten iz zavoda.

Kao što postoji određena procedura prilikom dolaska osuđenika na izdržavanje kazne zatvora, tako postoji i procedura prilikom otpuštanja (izlaska) iz kaznenog zavoda. Drugim rečima, potrebno je da protekne određeno vreme kako bi se sprovela zatvorska procedura. Koliko vremena može najduže da protekne od kada sud dostaže odluku zavodu dok osuđeni „*napusti*“ kazneni zavod uređu-

⁴⁰ Postavlja se pitanje zašto se predstavnik zavoda ne poziva iako je izveštaj negativan? Da li to onda znači, da, ukoliko je izveštaj negativan, tada se predstavnik zavoda ne poziva iz razloga što će sud po automatizmu odbiti molbu osuđenog? Potrebno je prisustvo predstavnika zavoda bilo da je izveštaj pozitivan ili negativan, iz razloga što upravo on treba da se usmeno izjasni o izveštaju, tj. da još jednom pred sudom da obrazloženje zašto je izveštaj pozitivan ili negativan. Vid. Ivan Milić, *Individualizacija kazne zatvora – kriminološki, krivičnopravni i penološki aspekti*, Novi Sad, 2017, 439. (doktorska disertacija).

⁴¹ Vid. Krivično odelenje – pitanja i odgovori – Postupci za ostvarivanje prava osuđenog – Postupak za puštanje na uslovni otpust – Odlučivanje o uslovnom otpustu – Prisustvo predstavnika zavoda (u kome osuđeni izdržava kaznu zatvora) – obaveza ili mogućnost. 67.3. Da li je obavezno prisustvo predstavnika zavoda kod odlučivanja o uslovnom otpustu u smislu člana 565. stav 2. ZKP? ODGOVOR: Odredbom člana 565. stav 2. ZKP propisano je da se na ročište za odlučivanje o molbi za uslovni otpust poziva predstavnik zavoda u kome osuđeni izdržava kaznu zatvora, ako je izveštaj pozitivan i predstavnik zavoda ne mora biti prisutan ukoliko je uredno obavešten a predlog je potpuno i jasno obrazložen. U suprotnom, predstavnik zavoda mora biti prisutan. (*Tekst odgovora utvrđen je na sednici Krivičnog odjeljenja Vrhovnog kasacionog suda 4.4.2014. godine*) – Bilten Vrhovnog kasacionog suda, broj 1/2015, Intermex, Beograd. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

je Zakon o izvršenju krivičnih sankcija. Zavod je dužan da u ovom slučaju osuđenika otpusti istog dana po prijemu odluke, a najkasnije u roku od 24 časa.⁴²

9. MODELI USLOVNOG OTPUSTA

Ukoliko sud utvrdi da uslovno otpusti osuđeno lice, to još uvek ne znači da je sud doneo konačnu odluku o uslovnom otpustu. Nakon što je sud doneo odluku da suđenog uslovno iz kaznenog zavoda potrebno je da odluči i po kojem „modelu“⁴³ će uslovno otpustiti osuđenika. Na osnovu naših propisa razlikuju se tri modela uslovnog otpuštanja osuđenog iz kaznenog zavoda: 1. Uslovni otpust bez ikakvih obaveza za osuđenog. U ovom slučaju osuđeni nema nikakve obaveze za vreme uslovnog otpusta; 2. Uslovni otpust uz krivičnopravne obaveze. Zakonom o izvršenju vanzavodske sankcije i mera se propisuju koje su to krivičnopravne obaveze;⁴⁴ 3. uslovni otpust uz elektronski nadzor. ZKP propisuje da se osuđeno

⁴² Čl. 183 Zakona o izvršenju krivičnih sankcija. Više o otpuštanju osuđenih lica iz kaznenog zavoda vid. Ivan Milić, Darko Dimovski, Otpuštanje osuđenog lica iz kaznenog zavoda, *Bezbjednost, Policija, Građani*, br. 2/2018, 75-86.

⁴³ Mi u ovom radu pod modelom uslovnog otpusta mislimo na individualizaciju uslovnog otpusta, o tome u čemu se sastoji uslovni otpust, na prava i obaveze osuđenika za vreme trajanja uslovnog otpusta. U naučnoj literaturi se pod modelima uslovnog otpusta smatra i sam način dobijanja uslovnog otpusta, tako se razlikuju: modeli ranijeg otpuštanja, modeli uslovnog otpuštanja, kao i mešoviti modeli. Detaljno vid. Snežana Soković, Uslovni otpust – sporna pitanja i savremena normativna rešenja, *Crimen*, br. 1/2014, 39-41.

⁴⁴ Zakonom o izvršenju vanzavodske sankcije i mera propisuje se (čl. 44 st. 1): nadzor nad uslovno otpuštenim licem obavlja Poverenička služba ako je u odluci o uslovnom otpustu sud odredio da je osuđeni dužan da ispunji jednu od sledećih obaveza: 1) javljanje organu nadležnom za izvršenje zaštitnog nadzora; 2) ospozobljavanje učinjocu za određeno zanimanje; 3) Prihvatanje zaposlenja koje odgovara sposobnostima učinjocu; 4) uzdržavanje od posećivanja određenih mesta, lokala ili priredbi, ako to može biti prilika ili podsticaj za ponovno vršenje krivičnih dela; 5) blagovremeno obaveštavanje o promeni mesta boravka, adrese ili radnog mesta; 6) uzdržavanje od upotrebe droga ili alkoholnih pića; 7) posećivanje određenih profesionalnih i drugih savetovališta ili ustanova, i postupanje po njihovim uputstvima; 8) ispunjenje drugih obaveza koje su predviđene krivičnopravnim odredbama. Prema aktuelnim zakonskim rešenjima dolazi se do zaključka da krivičnopravne obaveze traju sve vreme koliko traje i uslovni otpust. Smatramo da bi bilo opravданo da se predviđi mogućnost da se obaveze mogu nakon proteka određenog vremena ukinuti ili zameniti za drugu obavezu, ukoliko za to postoje razlozi. O položaju osuđenika na uslovnom otpustu vid. Aleksandr Aleksandrovič Goršenin, Pravovoe položenie uslovno-dosročno osvoboždenniyh, *Gramota, Al'manah sovremennoj nauki i obrazovaniya*, 4/2010, 12-17; Aleksandr Aleksandrovič Rýbakov, *Kontrol' za licami, uslovno-dosročno osvoboždennymi ot otbyvaniya nakanii*, Vladimir, 2015, 95-113. (Dissertacija na soiskanie učenoj stepeni kandidata ioridičeskih nauk), na pravah rukopisi; Snežana Soković, Uslovni otpust – sporna pitanja i savremena normativna rešenja, *Zbornik radova srpskog udruženja za krivičnopravnu teoriju i praksu* – 2013, 375.

Iz sudske prakse: Krivično-procesno pravo – Trajanje nadzora i obaveza određenih uz uslovni otpust (čl. 55. Zakona o izvršenju vanzavodske sankcije i mera). Obaveze koje su odredene uz uslovni otpust i nadzor nad izvršenjem istih traju do isteka uslovnog otpusta, tako da osuđeni

lice može uslovno otpustiti uz elektronski nadzor.⁴⁵ Dakle, sud je u obavezi i da individualizuje uslovni otpust. Imajući u vidu činjenicu da osuđeni za vreme uslovnog otpusta može da bude pod elektronskim nadzorom, javljaju se dva značajna pitanja koja su propisana Krivičnim zakonikom.

Prvo, prema KZ ako se uslovni otpust opozove vreme provedena na uslovnom otpustu *ne uračunava* se u trajanje kazne. Ovakvo rešenje je sasvim logično, dok nije postojao uslovni otpust pod elektronskim nadzorom. Ukoliko je osuđeni uslovno otpušten uz elektronski nadzor, nije opravdano da se vreme koje je osuđeni proveo na uslovnom otpustu, u slučaju njegovog opoziva, ne uračunava u trajanje kazne. Iako je ovaj zaključak u suprotnosti sa članom 47 KZ, osuđeni koji je uslovno otpušten na ovakav način (uz elektronski nadzor), na neki način nalazi se nalazi u „kućnom zatvoru“, te je sasvim neopravdano da se to vreme ne uračunava u trajanje kazne. ovakav način izvršenja uslovnog otpusta dovodi i do zaključka da se uslovni otpust izvršava.

Dруго, prema KZ uslovni otpust može da se opozove najkasnije u roku od dve godine od dana kad je uslovni otpust istekao. Ovakvo rešenje bilo je sasvim opravdano, sve dok nije uveden model uslovnog otpusta – *elektronski nadzor osuđenika*. Ako se vreme koje je osuđeni proveo na uslovnom otpustu pod elektronskim nadzorom, kao što smo rekli, uračunava u vreme trajanja kazne, onda je i rok za opozivanje uslovne osude, dve godine od dana kada je uslovni otpust istekao, *sporan*. Ukoliko je osuđeni sve vreme dok se nalazio na uslovnom otpustu

nije ovlašćen da traži njihovo ukidanje. Iz obrazloženja: Branilac osuđenog je tražio da sud ukine osuđenom obavezu javljanja na svakih 10 dana povereniku, koja je istom određena rešenjem o uslovnom otpustu, zbog dobrog vladanja na slobodi. Sud je zahtev branioca odbio kao neosnovan nalazeći da obaveze odredene uz uslovni otpust i nadzor nad izvršenjem istih od strane poverenika traju do isteka kazne sa čijeg je izdržavanja osuđeni uslovno otpušten. To proizilazi iz člana 55. Zakona o izvršenju vanzavodskih sankcija i mera kojim je propisano da je poverenik dužan da nakon isteka uslovnog otpusta obavesti sud o ispunjenosti obaveza. U slučaju ako osuđeni ne ispunjava određene obaveze ili ih samo delimično ispunjava, poverenik je dužan da o tome obavesti sud koji će u roku od 8 dana doneti odluku o opozivanju uslovnog otpusta. Obaveze koje sud, shodno čl. 46 st. 3 KZ u vezi čl. 73 KZ, određuje osuđenom u odluci o uslovnom otpustu imaju karakter zaštitnog nadzora, u slučaju kada se s obzirom na ličnost osuđenog, njegov raniji život i okolnosti izvršenja krivičnog dela, može očekivati da će se nadzorom potpunije ostvariti svrha uslovnog otpuštanja. Odredivanjem obaveze prihvatanja odgovarajućeg zaposlenja osuđeni se podstiče na saradnju sa poverenikom i Nacionalnom službom za zapošljavanje da aktivno učestvuje u pronalaženju odgovarajućeg zaposlenja prema ponudama poslova na tržištu rada i time mu se pruža moralna potpora da istraje u savladavanju teškoća i dobrom vladanju na slobodi. Obaveza javljanja povereničkoj kancelariji na svakih 10 dana ima za cilj da osuđenog pripremi da bude društveno odgovoran i da se prilagodi da živi u društvenoj zajednici u skladu sa vrednostima koje u njoj važe, kako bi se ostvarila potpuna socijalna adaptacija na uslove života na slobodi. (*Rešenje Višeg suda u Nišu Kv br. 25/17 od 27.01.2017. godine*) – *Bilten Višeg suda u Nišu, broj 34/2017, Intermex, Beograd*. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

⁴⁵ Logično je da se ovaj model odnosi samo kada je reč o osuđeniku koji kaznu zatvora izdržava u kaznenom zavodu.

bio pod elektronskim nadzorom, onda je sasvim neopravdano da uslovni otpust može da se opozove i nakon što je on istekao. U ovom slučaju uslovni otpust je *izvršen* i osuđeni je kaznu zatvora *izdržao*. Opozivanje uslovnog otpusta u ovoj slučaju ne bi imao svrhu, jer osuđeni ne bi mogao da se uputi na izdržavanje ostatka izrečene kazne zatvora u kazneni zavod, jer je kaznu *izdržao*.

10. USLOVNI OTPUST PREMA ZAKONU O IZMENAMA I DOPUNAMA KRIVIČNOG ZAKONIKA IZ 2019. GODINE

Kako se u nauci navodi: Poslednjih godina srpsko krivično pravo i pravo krivičnog postupka prolazi kroz veoma dinamičan period razvoja. Nacrti, predlozi izmena, dopuna ili promena, ili potpuno novi zakonski tekstovi su česti i teško je odupreti se utisku da smenjuju jedni druge velikom brzinom.⁴⁶ S tim u vezi, nedavno je donet Zakona o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika,⁴⁷ koji sadrži i određene novine u pogledu uslovnog otpusta. Novine se ogledaju u pogledu vremena izdržane kazne doživotnog zatvora, zabrane uslovnog otpuštanja i trajanja uslovnog otpusta.

10.1. Koliko je vremena potrebno da osuđeni izdrži kaznu prema Zakonu o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2019. godine

Jedna od novina u ovom Zakona je uvodenje kazne *doživotnog zatvora*, koja nije predmet ovog rada. Međutim, predmet rad jeste uslovno otpuštanje osuđenih lica koji će biti osuđeni na kaznu doživotnog zatvora. Prema Zakona osuđeni koji izdržava kaznu *doživotnog zatvora* može se uslovno otpustiti ako je izdržao *dvadeset sedam* godina. Dakle, više ne važi opšte pravilo, da je potrebno da se izdrži dve trećine kazne.

10.2. Ko ne može da se uslovno otpusti prema Zakonu o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2019. godine – kazna doživotnog zatvora bez mogućnosti uslovnog otpuštanja?

Ovim Zakonom, čini se po ugledu na ZPM, uvodi se zabrana uslovnog otpuštanja za pojedine učinioce krivičnih dela. Sud ne može uslovno otpustiti osu-

⁴⁶ Branislav Ristivojević, Istina kao glavna žrtva angloamerikanizacije domaćeg krivičnog prava: Darvinov rasad u srpskoj šumi, zbornik radova – *LV Redovno godišnje savetovanje udruženja – Suđenje u razumnom roku i drugi krivičnopravni instrumenti adekvatnosti državne reakcije na kriminalitet – Srpsko udruženje za krivičnopravnu teoriju i praksi – Zlatibor, septembar 2015.* 3.

⁴⁷ Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika, *Sl. glasnik RS*, br. 35/2019., stupa na snagu 1. decembra 2019. godine.

đenog za krivična dela: teško ubistvo (član 114. stav 1. tačka 9), silovanje (član 178. stav 4), obljava nad nemoćnim licem (179. stav 3), obljava sa detetom (član 180. stav 3) i obljava zloupotrebom položaja (član 181. stav 5).⁴⁸ Ovakvo rešenje će u određenoj mjeri uticati na sudsku individualizaciju kazne zatvora u postupku njenog izvršenja. U vezi sa nabrojanim krivičnim delima, prvo što se može zaključiti jeste da se zabranjuje uslovno otpuštanje za pojedina krivična dela⁴⁹ za koja od 2013. godine već postoji zabrana uslovnog otpuštanja. Reč je o tome da je ZPM zabranio uslovno otpuštanje za pojedine učinioce krivičnih dela, a da se sada samo *ponavlja* (ne sve) ono što je 2013. godine propisano.

Međutim, uvođenjem zabrane uslovnog otpuštanja javlja se i novi problem. Uvođenje zabrane uslovnog otpuštanja, zabrana dobija novu dimenziju u odnosu zabranu koja je uvedena ZPM 2013. godine.⁵⁰ Reč je o tome da se sada zabranjuje davanje uslovnog otpusta za ona krivična dela za koja je propisana najmanja kazna zatvora od deset godina ili kazna doživotnog zatvora. Ako bi sud izrekao kaznu doživotnog zatvora, to bi značilo da to osuđeno lice *nema pravo* na uslovni otpust. Ovakvo rešenje zakonodavca dovodi da rešenja da se za pojedina krivična dela može izreći *kazna doživotnog zatvora bez mogućnosti uslovnog otpusta*.

10.3. Koliko traje uslovni otpust prema Zakonu o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2019. godine

Opšte je pravilo da vreme trajanje uslovnog otpusta zavisi od toga koliko je vremena osuđeni proveo na izdržavanja kazne. Što je veće vreme provedeno na izdržavanju kazne, to znači da će osuđeni biti kraće na uslovnom otpustu. Pravilo je da vreme provedeno na izdržavanju kazne zatvora i vreme trajanja uslovnog otpusta mora da bude jednako vremenu izrečene kazne zatvora. Imajući u vidu činjenicu da se na zna koliko će *vremenski* kazna doživotnog zatvora da traje, jer se ne zna koliko će osuđeni da živi, sada se predviđa i koliko će da traje uslovni otpust. Osuđenom na kaznu doživotnog zatvora uslovni otpust traje *deset godina* od dana kada je uslovno otpušten.

⁴⁸ O značaju uslovnog otpusta za osuđenika, sam kazneni zavod i zajednicu vid. Dijana Šimpraga, Ljiljana Vukota, Probni projekt uvjetni otpusti zatvorenika, *Hrvatski ljetopis za kazne no pravo i praksu* (Zagreb), broj 2/2010, 814. Uslovni otpust ima više pozitivnih strana i može da predstavlja značajan podstrek osuđenim licima da se dobro vladaju za vreme izdržavanja kazne, kao i da (bar izvesno vreme) ne vrše krivična dela. Zoran Stojanović, Da li je Srbiji potrebna reforma krivičnog zakonodavstva?, Crimen, 2/2013, 122. Uslovni otpust je najvažnija i najstimulativnija mera koja pozitivno utiče na osudene u prihvatanju predviđenog programa penalnog tretmana. Milan Cvetanović, Uslovni otpust i praksa u Kazneno popravnom domu u Sremskoj Mitrovici, *Drugo savetovanje Udruženja za penologiju SAP Vojvodine*, Subotica, 1979, 7.

⁴⁹ Ne za sva dela.

⁵⁰ Jer nije postojala kazna doživotnog zatvora.

ZAKLJUČAK

Logično je da se odredbe o uslovnom otpustu nalaze u zakonima/zakonika koji uređuju materijalno, procesno i izvršno pravo, s obzirom na ta da svaki propis treba da uređuju pojedina pitanja uslovnog otpuštanja. Tako Krivični zakonik treba da uređuju uslove za uslovni otpust, Zakonik o krivičnom postupku mora da uredi postupak u kojem se odlučuje u o uslovnom otpustu, dok Zakon o izvršenju krivičnih sankcija treba da uredi *zatvorsku proceduru* koja se odnosi na uslovni otpust i njegovo izvršenje. Međutim, u našim propisima ima kontradiktornosti. Osim toga, i u drugim propisima se nalaze odredbe o uslovnom otpustu. Na osnovu svega navedenog u radu može se doći do nekoliko najvažnijih zaključaka:

1. u više propisa se nalaze kontradiktorne odredbe o uslovnom otpustu;
2. osuđeno lice koje kaznu zatvora izdržava u prostorijama u kojima stanuje može da se uslovno otpusti;
3. osuđeno lice nikada ne može da napusti kazneni zavod kada izdrži tačno 2/3 izrečene kazne zatvora, kako je to propisano Krivičnim zakonom;
4. u pojedinim slučajevim moguće je da postupak za uslovni otpust traje dugo, te da će za vreme tog postupka osuđeno lice izdrži kaznu u celini;
5. postoje tri modela uslovnog otpuštanja iz kaznenog zatvora – uslovni otpust se individualizuje;
6. uslovni otpust se izvršava ako je određen elektronski nadzor ili određena krivičnopravna obaveza;
7. u slučaju kada se je uz uslovni otpust određen elektronski nadzor vreme provedeno na uslovom otpustu se uračunava u kaznu zatvora (ako se uslovni otpust opozove);
8. najznačajnije dokazno sredstvo o vladanju osuđenika predstavlja izveštaj o njegovom vladanju;
9. postoje određena kategorija osuđenika koje je zabranjeno uslovno otpustiti;
10. Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2019. godine proširuje krug osuđenih lica koja se ne mogu uslovno otpustiti;
11. prema odredbama Zakona o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika iz 2019. godine uvodi se kazna doživotnog zatvora bez mogućnosti uslovnog otpusta.

Imajući u vidu da je uslovni otpust za osuđeno lice najznačajnije pravo/pogodnost/privilegija, potrebno je da se preciznije uredi kako uslovi za njegovo dobijanje, tako i sam postupak u kojem se o njemu odlučuje.

LITERATURA I IZVORI

- Баламут Александр Николаевич, Актуальные вопросы системы оценивания степени готовности осужденных с пожизненными сроками отбывания наказания к условно-досрочному освобождению, *Сборник материалов Всероссийской научно-практической конференции*, Киров, 2017.
- Горшенин Александр Александрович, Правовое положение условно-досрочно освобожденных, *Грамота, Альманах современной науки и образования*, 4/2010.
- Grubač Momčilo, *Krivično procesno pravo*, Beograd, 2008.
- Dimovski Darko, Popović Iva, Uslovni otpust – normativni i praktični aspekt, *NBP – Žurnal za kriminalistiku i pravo*, br. 2/2017.
- Drakić Dragiša, Milić Ivan, Utvrđivanje istine u disciplinskom postupku koji se vodi protiv osuđenog za vreme izdržavanja kazne zatvora, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 2/2016.
- Ignjatović Đorđe, Uslovni otpust – правна и пеналска анализа, *Anali Pravnog fakulteta u Beogradu*, br. 1/2016.
- Jovanić Goran, Petrović Vera, Uslovno otpuštanje u praksi okružnog zatvora i nadležnih sudova, *Specijalna edukacija i rehabilitacija* (Beograd), br. 1/2017.
- Юрков Сергей Александрович, Некоторые вопросы ресоциализации условно-досрочно освобожденных, *Сборник материалов Всероссийской научно-практической конференции*, Киров, 2017.
- Krstić Nela, Janković Bratislav, Krstić Miljan, O uslovnom otpustu iz ugla službenika tretmana, *Krivične i prekršajne sankcije i mere: izricanje, izvršenje i uslovni otpust*, Tematski zbornik radova međunarodnog značaja, Palić.
- Lazarević Ljubiša, *Komentar Krivičnog zakonika*, Beograd, 2006.
- Milić Ivan, *Individualizacija kazne zatvora – kriminološki, krivičnopravni i penaloški aspekt*, Novi Sad, 2017. (doktorska disertacija).
- Milić Ivan, Da li je krivično delo uvek najteže kazneno delo? (I deo), *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 3/2016.
- Milić Ivan, Da li je krivično delo uvek najteže kazneno delo? (II deo), *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 3/2017.
- Milić Ivan, Dimovski Darko, Kažnjavanje osuđenih lica – disciplinske mere, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, br. 1/2016.
- Milić Ivan, Dimovski Darko, Otpuštanje osuđenog lica iz kaznenog zavoda, *Bezbjednost, Policija, Građani*, br. 2/2018.
- Наумов Илья Владимирович, Кусакина Елена Аркадьевна, Подготовка осужденных к ресоциализации и применение воспитательного воздействия при организации осужденных к освобождению, *Сборник материалов Всероссийской научно-практической конференции*, Киров, 2017.
- Petrović Borislav, Ferhatović Amila, *Zbornik radova srpskog udruženja za krivičnopravnu teoriju i praksu – 2011*.
- Radulović Darko, *Kratkotrajna kazna lišenja slobode i njene alternative*, Podgorica, 2008. (doktorska disertacija).
- Ristivojević Branislav, Istina kao glavna žrtva angloamerikanizacije domaćeg krivičnog prava: Darvinov rasad u srpskoj šumi, zbornik radova – *LV Redovno*

godišnje savetovanje udruženja – Suđenje u razumnom roku i drugi krivično-pravni instrumenti adekvatnosti državne reakcije na kriminalitet – Srpsko udruženje za krivičnopravnu teoriju i praksu – Zlatibor, septembar 2015.

Ristivojević Branislav, Milić Ivan, *Osnovi prekršajnog prava*, Novi Sad, 2018.

Рыбаков Александр Александрович, *Контроль за лицами, условно-досрочно освобожденными от отбывания наказания*, Владимир, 2015. (Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук).

Soković Snežana, Uslovni otpust – sporna pitanja i savremena normativna rešenja, *Crimen*, br. 1/2014.

Soković Snežana, Uslovni otpust – sporna pitanja i savremena normativna rešenja, *Zbornik radova srpskog udruženja za krivičnopravnu teoriju i praksu – 2013*.

Sokolović Ranko, *Zakonik o krivičnom postupku: praktična primena*, Beograd, 2007.

Stojanović Zoran, Da li je Srbiji potrebna reforma krivičnog zakonodavstva?, *Crimen*, 2/2013.

Stojanović Zoran, *Krivično pravo – Opšti deo*, Beograd, 2009.

Stojanović Zoran, *Komentar Krivičnog zakonika*, Beograd, 2009.

Stojanović Zoran, Kolarić Dragana, Nova rešenja u Krivičnom zakoniku Republike Srbije, *Bezbednost*, 3/2012.

Stojanović Zoran, Krivično pravo u doba krize, *Branič*, br. 1-2. 2011.

Ćorović Emir, *Sistem krivičnih sankcija Republike Srbije*, Novi Pazar, 2015.

Šimpraga Dijana, Vukota Ljiljana, Probni projekt uvjetni otpusti zatvorenika, *Hrvatski ljetopis za kazneno pravo i praksu* (Zagreb), broj 2/2010.

Cvetanović Milan, Uslovni otpust i praksa u Kazneno popravnom domu u Sremskoj Mitrovici, *Drugo savetovanje Udruženja za penologiju SAP Vojvodine*, Subotica, 1979.

Škulić Milan, Uslovni otpust sa stanovišta krivičnog materijalnog i krivičnog procesnog prava, *Krivične i prekršajne sankcije i mere: izricanje, izvršenje i uslovni otpust*, Tematski zbornik radova međunarodnog značaja, Palić, 2016.

Škulić Milan, Bugarski Tatjana, *Krivično procesno pravo*, Novi Sad, 2015.

* * *

Zakon o izvršenju vanzavodskih sankcija i mera, *Službeni glasnik RS*, br. 55/2014, i 87/2018.

Zakon o izvršenju krivičnih sankcija, *Službeni glasnik RS*, br. 55/2014.

Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika, *Sl. glasnik RS*, br. 35/2019.

Zakon o izmenama i dopunama Krivičnog zakonika, *Sl. glasnik RS*, br. 94/2016.

Zakon o posebnim merama za sprečavanje vršenja krivičnih dela protiv polne slobode prema maloletnim licima, *Službeni glasnik RS*, br. 32/2013.

Zakonik o krivičnom postupku, *Službeni glasnik RS*, br. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014.

Krivični zakonik, *Službeni glasnik RS*, br. 85/2005, 88/2005, 107/2005, 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016.

Pravilnik o upućivanju osuđenih, prekršajno kažnjenih i pritvorenih lica u zavode za izvršenje krivičnih sankcija, *Sl. glasnik RS*, br. 31/2015.

Уголовно-исполнительный кодекс Российской Федерации, от 08.01.1997 N 1-ФЗ (ред. от 27.12.2018) (с изм. и доп., вступ. в силу с 08.01.2019).

Уголовный кодекс Российской Федерации, от 13.06.1996 N 63-ФЗ (ред. от 23.04.2019).

* * *

Strategija za smanjenje preopterećenosti smeštajnih kapaciteta u zavodima za izvršenje krivičnih sankcija u Republici Srbiji do 2020. godine, *Službeni glasnik RS*, br. 43/2017.

* * *

Tekst odgovora utvrđen je na sednici Krivičnog odeljenja Vrhovnog kasacionog suda 15.4.2014. godine – Bilten Vrhovnog kasacionog suda, broj 1/2015, Intermex, Beograd. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

Tekst odgovora utvrđen je na sednici Krivičnog odeljenja Vrhovnog kasacionog suda 4.4.2014. godine – Bilten Vrhovnog kasacionog suda, broj 1/2015, Intermex, Beograd. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

Rešenje Apelacionog suda u Beogradu Kž2 Po1 br. 212/12 od 22. maja 2012. i rešenje Višeg suda u Beogradu – Posebnog odeljenja SPK Po1 br. 12/12 – Kuo Po1 27/12 od 10. maja 2012. godine – Bilten Višeg suda u Beogradu, broj 84, Intermex, Beograd, Priredili: Mr Aleksandar Trešnjev, sudija i Bojana Stanković, viši sudijski saradnik. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

Rešenje Apelacionog suda u Beogradu Kž2 1198/11 od 13. aprila 2011. i rešenje Prvog osnovnog suda u Beogradu K. 1059/11 – Bilten Apelacionog suda u Beogradu, broj 3/2011, Intermex, Beograd, Autor sentence: Nebojša Pavlović, viši sudijski saradnik Apelacionog suda u Beogradu. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

Rešenje Apelacionog suda u Novom Sadu posl. br. Kž. 2 1862/13 od 19.06.2013. godine, kojim je ukinuto rešenje Višeg suda u Novom Sadu posl. br. Kuo. 157/13 od 22.05.2013. godine – Bilten Višeg suda u Novom Sadu, broj 4/2013, Intermex, Beograd, Autor sentence: sudija Svetlana Tomić – Jokić, Viši sud u Novom Sadu. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

Rešenje Opštinskog suda u Aleksincu Kuo. 36/08 i Rešenje Okružnog suda u Nišu Kž. br. 1110/08 – Bilten Okružnog suda u Nišu br. 28/2008, Intermex, Beograd, autor sentence: predsednik Okružnog suda u Nišu Dr Danilo Nikolić. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

Rešenje Višeg suda u Nišu Kv br. 25/17 od 27.01.2017. godine – Bilten Višeg suda u Nišu, broj 34/2017, Intermex, Beograd. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

Rešenje Osnovnog suda u Kraljevu Kuo. 21/11 od 20.05.2011. i rešenje Apelacionog suda u Kragujevcu Kž.2-632/11 od 01.06.2011. – Bilten Višeg suda u Kraljevu, broj 3/2011, Intermex, Beograd, Autor sentence: Dragan Jovanović, sudijski pomoćnik Osnovnog suda u Kraljevu. Izvor: elektronska baza podataka, *Propisi online*, 2. mart 2019.

*Dragiša S. Drakić, Ph.D., Full Professor
University of Novi Sad
Faculty of Law Novi Sad
D.Drakic@pf.uns.ac.rs*

*Ivan D. Milić, Assistant with Ph.D.
University of Novi Sad
Faculty of Law Novi Sad
I.Milic@pf.uns.ac.rs*

On certain Material, Procedural and Executive Aspects of Conditional Release⁵¹

Abstract: *The focus of this work are some of the dilemmas in connection with the conditional release of convicts. The authors address controversial material and procedural issues, as well as questions of execution of the conditional release of convicts, which exist in our current regulations. By carefully analyzing the relevant regulations the work indicates certain errors in logic and contradictions in connection with conditional release.*

The subject of the authors attention is the conditional release of convicts serving their sentence in a penitentiary, but also in the premises in which the convict resides. A part of the work is dedicated to questions of the court procedure in which petitions for conditional release are decided on. Attention was also given to the procedure in the penitentiary and the execution of the conditional release.

The work, among other things, also highlights who is not eligible for release from penitentiary on parole, when a prisoner gains the right to request parole, who is to be invited to the parole hearing, whether or not a convict can be released on parole when he has served exactly 2/3 of his sentence, as well as parole models.

Keywords: *conditional release, house arrest, life sentence, report, hearing.*

Datum prijema rada: 04.10.2019.

⁵¹ This paper has been presented at the International Scientific Conference *Legal Tradition and New Legal Challenges*, held on October 3rd and 4th, 2019, at the University of Novi Sad Faculty of Law.